

Anne Sjögren, sjuksköterska och en av grundarna till nätverket Rosengrenska:

”Vi står verkligen vid en korsväg i Sverige i dag”

Tala till punkt är ett återkommande tema i GFT där vi låter ett antal personer i Göteborg ge sin syn på respektive specialområde. Men sidan syftar främst till att skapa debatt. Vad tycker du om veckans ämne? Skriv till debatt@goteborgsfria.nu och berätta!

Nyligen trädde den nya lag i kraft som ska ge gömda flyktingar rätt till en andra prövning. För sju år sedan var sjuksköterskan Anne Sjögren med och grundade Rosengrenska, ett nätverk av sjukvårdspersonal som ger vård till gömda flyktingar. Spindeln i Rosengrenskas nät är den jourtelefon som de gömda ringer till för att få råd eller för att bli hänvisade till nätverkets egna vårdgivare. Anne Sjögren deltar också i utformandet av nya riktlinjer för hur papperslösa människor ska behandlas inom EU. Anne Sjögren lever dagligen i två världar, i den synliga vanliga världen men också i vad hon kallar skuggvärlden, de gömdas värld.

Vilka mål har ni med Rosengrenska?

– Vi satte upp tre mål när vi grundade Rosengrenska. Det första var att arbeta för att avskaffa oss själva. Vi tyckte att i Sverige, ett civiliserat land som har skrivit på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och som var drivande i skapandet av barnkonventionen, så skulle det inte behövas en ideell verksamhet för sjukvård. Då var dessutom den gömda så få. Det var ju löjligt om de inte skulle kunna få offentlig sjukvård. Så vi satte som andra mål att öka kunskapen i samhället om de gömda och vittna om att de finns och som tredje mål att sköta sjukvården fram till dess att det offentliga tog över.

Vad har hänt?

– Det är en mänsklig rättighet att få sjukvård men vi har inte kunnat driva över frågan till den offentliga sjukvården. Istället har vårt nätverk växt. Fast allt har skett i den parallellvärld, den skuggvärld, den gömda lever i. Nu gör vi allt vi kan för att vittna om hur det är att leva i de gömdas värld.

Hur är de gömdas värld?

– Det är som en egen värld. Människor finns men på separata listor, som skyddade människor i en skyddad värld. Det är barnverksamhet men det är hemlig barnverksamhet. Det sker utdelning av socialbidrag men det är egna bidragsgivare och egna kanaler. Hur livet som gömd ter sig beror så mycket på vilket nätverk man har, både här i Sverige och i hemlandet. En del har folk hemma som kan skicka pengar till något konto eller hjälpa så att de får stöd av landsmän här i Sverige. Men en del har absolut ingenting, ingenting att komma tillbaka till

Anne Sjögren, en av grundarna till nätverket Rosengrenska, tror att det är början till civilisationens undergång när man förvägrar människor utan de fyra sista siffrorna medborgerliga rättigheter. FOTO: LOTTA ANDERSSON

och ingenting att leva av här. Gemensamt för dem alla är väntan, plågan och osäkerheten.

Vad tror du den nya lagen kommer att innebära?

– Det svajar med dagsformen... När jag har en svart dag tänker jag att det kommer bli som tidigare. Nästan som ett mantra kommer att mer eller mindre kompetenta människor att stämpla avvisning, avvisning, avvisning. Men i mina ljusa stunder så tänker jag att bara dessa barnfamiljer fick stanna, och alla dessa unga män...

Vad skulle det innebära om de fick stanna?

– Det skulle betyda så mycket. Både för dem själva men också för alla oss som är engagerade i dessa ideella organisationer och nätverk. Och för tilltron till samhället, att vi lever i en civiliserad värld. Det finns en så stor sorg och vrede just nu som gör mig rädd. Hur ska vi kanalisera den sorgen och den vreden om det blir samma trend som tidigare? Vad händer med oss människor om vi ska leva i ett vi-och-de-samhälle?

Vad menar du med vi-och-de-samhälle?

– Ta som exempel den nya hälso- och sjukvårdslagen som UD arbetar fram. Där står att människor med tio siffror ska ha rätt till en viss vård och människor med sex siffror till en annan. Vill vi verkligen leva i ett sådant samhälle? Vi står verkligen vid en korsväg i Sverige i dag och jag hoppas, hoppas, hoppas att det nu blir en mer human flyktingpolitik ett tag.

Som argument nämns också rätts-säkerheten och vikten av individuell prövning. Förstår du UD:s sätt att tänka?

– Som de uttalar det så måste de tro på det själva. Men jag har inte sett någon rätts-säkerhet hittills och jag tror inte på någon större rätts-säkerhet nu heller. Det sätt som intyg och fakta har behandlats gör att jag inte tror på att någon verklig individuell prövning faktiskt har ägt rum. Jag har hört intervjuer på radion där myndighetspersoner förklarar att ”jo, vissa har kommit med starka papper men jag är satt att sköta den reglerade invandringen”. Den reglerade invandringen är en

gräns. Det är ingen individuell prövning. Och har man som tjänsteman på en myndighet en gräns att ta hänsyn till kan man inte göra någon individuell prövning.

Situationen med gömda flyktingar, är den speciell för Sverige?

– Nej, det är så över hela världen. Till den rika världen kommer papperslösa människor. Hittills har både USA och Spanien gjort någon form av allmän amnesti eftersom de papperslösa var för många. För många människor stod utanför samhällets system. I Europa sägs att det finns 3,3 miljoner personer som är papperslösa. Det är något som vi måste ta hand om och som vi måste diskutera. Barn föds utan att bli inskrivna någonstans, föds papperslösa, i bästa fall med ett födelsebevis i näven. Och vad gör vi med dem som dör? Gräva en grav kan vi ju alltid göra men i vilka papper ska man notera att en människa är död?

Du deltar också i ett EU-projekt i Bryssel, vad är ert uppdrag?

– Jag är med i en plattform ordnad av organisationen PICUM som har fått pengar från EU. Vårt

uppdrag är att skapa riktlinjer, ett slags checklista för Europas länder, gällande hälso- och sjukvård och samhällsfrågor för papperslösa människor. I dag finns det checklistor för nästan alla andra välfärdsfrågor, men det finns ingenting för de papperslösa.

Vad blir ditt råd till hur man ska göra?

– Jag tycker att alla människor har rätt till sjukvård och jag tycker att papperslösa ska behandlas på samma sätt som andra människor. Det finns liksom inga genvägar. Det blir så konstiga konsekvenser. Ska man ha ett första och andra klassens medborgarskap? Ska man titta efter sex eller tio siffror innan man botar ett benbrott? Det går inte. Sjukvården ska sköta sina uppgifter. Alla människor måste sköta sina uppgifter, polisen, lärare, men att ha ett samhälle där man räknar antalet siffror, det går inte.

Varför inte?

– Det får sådana långtgående konsekvenser för hela det civiliserade samhället. Jag tror att det är början till undergången för en civiliserad värld om man börjar rucka på sådant. Jag tycker att alla människor borde fundera på vad som händer om man börjar acceptera att folk ligger och dör utanför ett sjukhus för att de inte har tio siffror. Och om det är någon du känner, din systers pojkvän, din granne, som inte får någon sjukvård? Så länge det är de, en anonym massa långt borta, så är det kanske möjligt att acceptera i en sinnevärld men dessa människor bor i samma samhälle som vi. Snart kommer alla att känna papperslösa. Hur blir det då med vårt civiliserade samhälle när vi ser att de inte behandlas lika som vi?

Louise Andréon Meiton
louise-m@fria.nu

► För mer info se www.rosengrenska.org eller weblog.rosengrenska.org

SENASTE SOM TALAT TILL PUNKT

- Lou Rehnlund, informatör på Föreningen JAG
- Michael Azar, idéhistoriker
- Katarina Nilsson, projektet Ankomst Göteborg
- Fanny Gelotte, medlem i Ungdomens nykterhetsförbund, UNF
- Gösta Zachrisson, styrelseledamot i Manliga nätverket